MAATALOUS

Emme olisi alkaneet koko hommaan, jos olisimme tienneet, millaisen taistelun joudumme käymään. **MARKKINOINTIJOHTAJA MIKKO RANTA, HH EMBRYO OY**

Lopen pässiasema jalostaa Hollannin huipputexeleitä vientiin

Uuden pässiaseman ansiosta Suomeen on saatu kymmenen uutta texel-lampaiden sukulinjaa. Asema myy huippupässiensä spermaa ympäri maailmaa.

KARI SALONEN

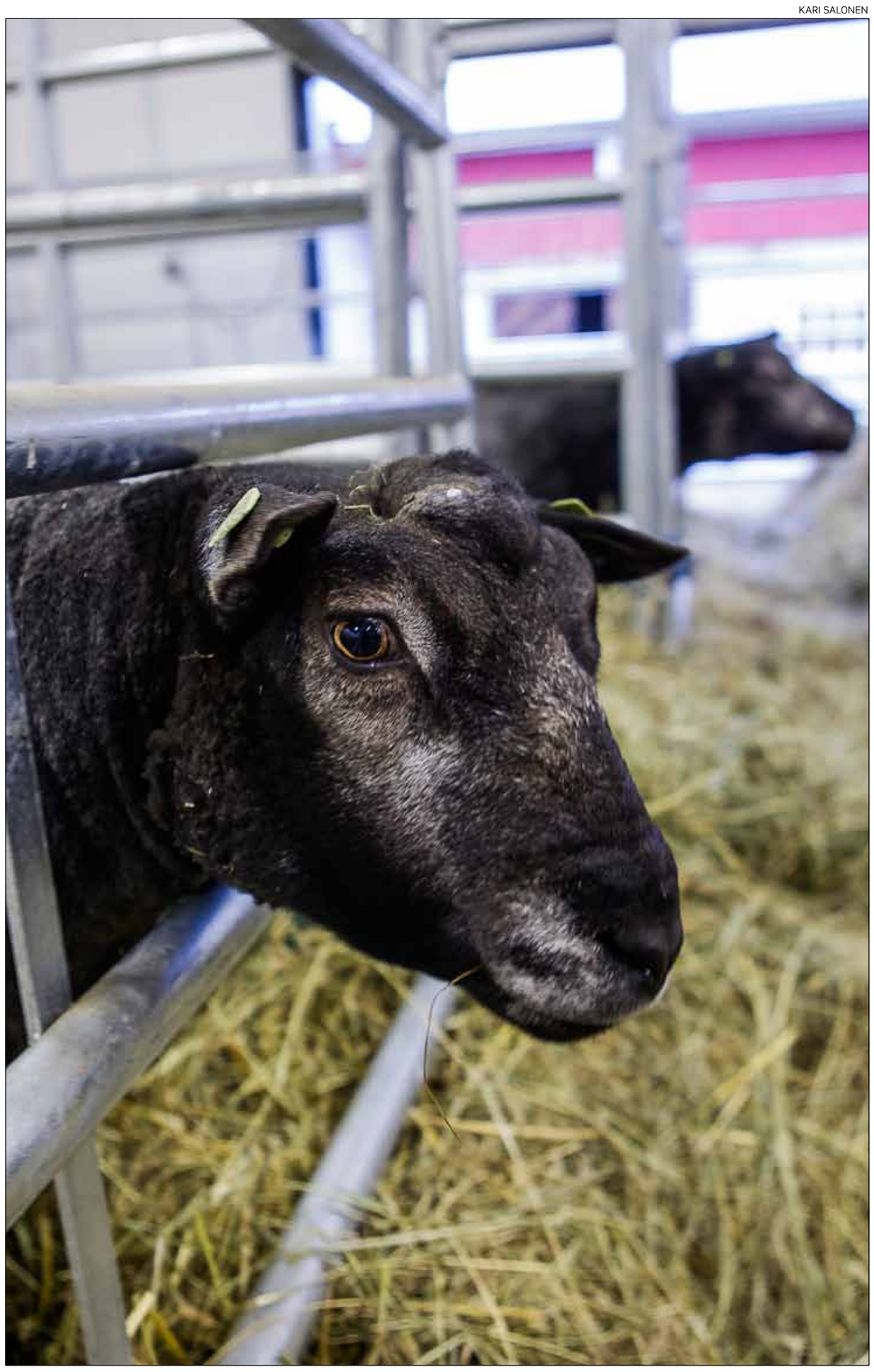

Vanha perunavarasto on remontoitu pässeille. Kaksi aikuista blue texel -pässiä saavat nauttia yksittäiskarsinan rauhasta, kun nuoriso kerjää huomiota tuotantopäällikkö Sanna Lehdolta.

LOPPI (MT)
Hollannin texel-champion Rambo-pässi tovereineen odottelee tositoimiin pääsemistä Lopella Kanta-Hämeessa sijaitsevan pässiaseman suojissa.

Sperman keruu voidaan aloittaa vasta koko katraasta otettujen verinäytteiden tulosten valmistuttua. Ensimmäiset näytteet olivat puhtaat.

Tulokset vahvistavat eläinten olevan terveitä, kertoo pässiaseman omistajiin kuuluva tuotantopäällikkö **Sanna Lehto**. Pässiaseman perustaja ja pääomistaja on jalostusyhtiö HH Embryo Oy.

Hollannista tuotuun lammaskatraaseen kuuluu 20 valiopässiä ja 10 uuhta.

”Kaikki lampaat edustavat erittäin hyvää eläinainesta ja eri sukulinjoja. Suomeen saatiin 10 uutta texeleiden sukulinjaa”, kertoo pässiasemaprojektia koordinoinut markkinointijohtaja **Mikko Ranta** HH Embryosta.

Rambo on aseman ylpeys, joka on vakuutettu 10 000 euron arvosta.

Huippuihin kuuluvat myös kaksi mustankirjavaa, väriltään niin sanottua blue texel –pässiä.

Uuhet edustavat kahta erilaista tyyppiä: erityisen lihaksikas ja hieman kevytrakenteisempi. Parhailta uuhilta kerätään alkioita, loput siemennetään oman aseman pässeillä.

Sperman keruu alkamassa

”Vaikka spermaa ei vielä ole kerätty, annoksia on jo myyty 550 annosta”, sanoo pässiasemaprojektia koordinoinut markkinointijohtaja Mikko Ranta HH Embryosta.

Pässin pakastettu siemenannos maksaa 80–120 euroa ja tuore 50–60 euroa.

Yhdestä hypystä saadaan 10–20 annosta, kun sonnilta kerätään 200 annosta.

”Pässin spermaa ei voi laimentaa yhtä paljon kuin sonnin, koska muuten uuhi ei tule tiineeksi”, Ranta selittää.

Lupaa uuhien alkionhuuhteluun ei ole vielä saatu, mutta Lehto ja Ranta ovat asian suhteen luottavaisia.

”Lampurit ovat jo niitä kyselleet.”

Huippualkio maksaa noin 800 euroa, keskihinta asettuu 500 ja 800 euron välille.

Ranta ja Lehto pahoittelevat sitä, että aseman luparuljanssin seurauksena spermankeruuta ei päästy alkamaan riittävän aikaisin uuhien poikimisia ajatellen. Tältä syksyltä sesonki on ohi.

Tänä syksynä asemalla ehditään kerätä spermaa vain texeleistä.

”Vuoden päästä pässiasema voi tarjota palveluitaan muillekin roduille, mutta yritämme tällekin kaudelle saada pässejä spermantuotantoon”, Ranta kertoo.

Utelias lihaskimppu

Lehto ja Ranta kuvailevat texeliä sosiaaliseksi ja helposti käsiteltäväksi roduksi.

Kesyt eläimet kerjäävät huomiota, pässit joskus turhankin rajusti.

”Niille ei koskaan pidä kääntää selkäänsä”, Lehto muistuttaa.

Joskus törmää harhaluuloon, että texel on jalostettu liian lihaksikkaaksi eikä siksi kykene liikkumaan kunnolla.

Lehto ja Ranta tyrmäävät väitteen ja kehottavat katselemaan aseman lampaita. Joukosta ei löydy yhtäkään, jonka liikkuminen vaikuttaisi tuottavan ongelmia.

Lampaat saavat laadukasta kuivaa heinää sekä jonkin verran väkirehua, jossa on kauraa, rypsiä ja kivennäisiä. Säilörehua ei anneta sen sisältämän listeriariskin takia.

Ainakin osa lampaista pääsee kesäksi laitumelle. Päänvaivaa aiheuttaa Lopen vahva ilveskanta, joten eläimet jouduttaneen ottamaan yöksi sisälle, Ranta pohtii.

Eläintautitilanne Suomen vahvuus

Hollantilaisen lampurin ja suomalaisen jalostusyhtiö HH Embryo Oy:n yhteistyö texellampaiden jalostamikseksi on osaksi Suomen syrjäisen sijainnin ja hyvän eläintautitilanteen ansiota.

”Löysimme Hollannista kasvattaja **Martin van Akenin**, mikä johti lampaiden tuloon Suomeen”, Ranta kertoo. Van Aken omistaa 16 valkoista texelpässiä.

Käytännössä pässiasema toimii niin, että hollantilaiset toimittavat huipputexeleitään Lopelle. Pässiasema myy keskitetysti lampaiden spermaa ja alkioita.

”Hollantilaiset tarvitsivat yhteiskumppania, koska lakimuutoksen takia omaa asemaa ei saanut enää käyttää”, Ranta kertoo.

”Lisäksi alkion siirrot ja uuhien hormonikäsittely katraan kiimojen samanaikaistamiseksi on Hollannissa kielletty mutta Suomessa sallittu.”

Eläinaineksen myyntiin keskittyvät organisaatiot ovat arkipäivää kansainvälisillä markkinoilla, Ranta muistuttaa.

”Koko maailma”, hän vastaa kysymykseen mikä on Lopen pässiaseman päämarkkinaalue.

Hollannin ja Belgian lisäksi huipputexeleistä ollaan kiinnostuneita muun muassa Isossa-Britanniassa ja Venäjällä.

Ranta toivoo, että kaikki lampurit kiinnostuisivat nykyistä hanakammin eläinaineksensa kaupallistamisesta.

Hän uskoo, että sikiävälle suomenlampaalle löytyisi kiinnostuneita ostajia ulkomailta, jos rodun puolesta käytäisiin maailmalla puhumassa.

Sopivasti syrjässä

Pässiasemaa varten HH Embryo osti pienen maatilan 14 kilometrin päästä varsinaisesta talouskeskuksesta, koska sonnit ja pässit eivät lain mukaan saa olla samalla asemalla.

> Kaikki lampaat edustavat erittäin hyvää eläinainesta ja eri sukulinjoja. Suomeen saatiin kymmenen uutta texeleiden sukulinjaa.«
>
> **MIKKO RANTA**

Maatilan etuihin kuuluu, ettei sen lähellä ole muita lampaita tai nautoja.

Pihapiirissä sijaitsee omakotitalon lisäksi vanhoja tuotantorakennuksia.

Entinen perunapakkaamo on remontoitu pässeille. Uuhet ovat vanhassa navetassa, laboratorio sikalassa. Ladosta tehtiin karanteenirakennus.

”Texelit viihtyvät viileissä, mutta vedottomissa tiloissa. Ilma vaihtuu ja on raikasta, mikä muun muassa ehkäisee hengitystiesairauksia”, Lehto kertoo.

Asema on aidattu lain vaatimalla tavalla, jotta sorkka- ja kavioeläimet eivät pääse alueelle. Portit ja ovet ovat lukossa ja alueella on valvontakamerat.

MAIJA ALA-SIURUA

Lopen pässiaseman parhaista uuhista huuhdotaan alkioita. Uuhien suoja on aikoinaan ollut navetta.

Vaikeuksista voittoon

Lopella sijaitsevan pässiaseman perustajilta meinasi usko loppua, kun aluehallintovirasto tyrmäsi lupahakemuksen toisensa jälkeen.

Luvat kuitenkin heltisivät lokakuun lopussa ja toiminta käynnistyi. (MT on kertonut pässiaseman vaiheista 25.6., 4.7. ja 29.10.).

”Emme olisi alkaneet koko hommaan, jos olisimme tienneet, millaisen taistelun joudumme käymään”, huokaa pässiasemaprojektia koordinoinut markkinointijohtaja **Mikko Ranta**.

Aseman perustajalle HH Embryo Oy:lle pitkittynyt lupaprosessi ja lupien vaatima pässiaseman remontti maksoi 50 000 euroa ylimääräistä. Varsinainen asemainvestointi oli noin 200 000 euroa.

Texeleitä tuotosseurantaan

Pässiaseman tavoitteena on katraan saaminen suomalaiseen tuotosseurantaan ja sitä kautta kantakirjoihin. Nyt kaikki aseman lampaat ovat hollantilaisessa kantakirjassa.

Ranta pitää tärkeänä, että suomalaiseen tuotosseurantaan saataisiin nykyistä enemmän texel-katraita. ”Keinosiemennyspässeille halutaan arvosteluja ja niitä pitää käyttää markkinoinnissa.”

”Hollannissa kaikki texelit kuuluvat tuotosseurantaan. Sen antamia tuloksia käytetään vahvasti markkinoinnin tukena.”

Hollannissa pässeille tehdään lineaarinen rakennearvostelu, joka tuottaa yhden numeroarvon.

Teuraslaadun lisäksi se sisältää muun muassa arvion jälkeläisten villan laadusta, jalkojen rakenteesta ja rungon syvyydestä.

Rannan mielestä hollantilaisten systeemi on suomalaista useita indeksejä tuottavaa järjestelmää parempi.

Eläinten terveys etusijalla

Pässiasema ottaa vastaan ainoastaan terveitä eläimiä.

Aseman tuotantopäällikkö **Sanna Lehto** painottaa, etteivät ulkomaalaiset osta genotyypittämättömiä ja sairauksien varalta tutkimattomia eläimiä tai niistä peräisin olevaa spermaa ja alkioita.

Esimerkkinä Lehto mainitsee lampaan ja vuohen tarttuvan viruksen aiheuttaman orf-ihosairauden, joka voi tarttua myös ihmisiin sekä Maedi-visnan.

Ranta ja Lehto arvostelevat kovin sanoin Maedi-visna-valvontaohjelman muuttumista lammas- ja vuohitiloille vapaaehtoiseksi tämän vuoden alusta. ”Vaarallista”, he toteavat.

Hollannissa ohjelmaan on pakko kuulua eikä kukaan osta muunlaisia eläimiä.

MAIJA ALA-SIURUA

TEXEL

Hollantilainen liharotu

Alunperin hollantilainen rotu. Suomeen tuotu ensimmäisen kerran 1960-luvulla Ruotsista.
Kookkaita ja erittäin lihaksikkaita sekä sarvettomia. Väri valkoinen tai musta eli niin sanottu blue texel.
Aikuiset pässit painavat keskimäärin 90–110 kiloa ja uuhet 65–85 kiloa.
Teuraslaatu on erinomainen ja vähärasvainen.
Puhdasrotuisia texel-lampaita on maassamme 1 500–2 000.
Pässejä käytetään puhdasjalostuksen ohella teuraskaritsoita kasvatettaessa risteytyksissä ja kolmiroturisteytyksissä teuraskaritsoiden isärotuna.
Sikiävyydeltään keskinkertainen, keskisikiävyys tuotosseurannassa mukana olevilla uuhilla 1,7.
Karitsoiden syntymäpaino on keskimäärin 5–6 kiloa ja päiväkasvu 250–350 grammaa.

Taimitarhojen toivotaan karsivan vieraslajit tarjonnastaan

Vieraslajiasioiden neuvottelukunta esittää, että puutarha-ala tarjoaisi ainoastaan haitattomia lajeja istutuskasveiksi.

Esimerkiksi jättipalsami ja japanintatar leviävät helposti luontoon.

Lisäksi jo istutetut haitalliset vieraskasvit pitäisi korvata haitattomilla, ja taimitarhojen pitäisi tiedottaa asiakkailleen vieraslajien leviämisvaarasta ja haitoista luonnolle.

Neuvottelukunta muistuttaa myös puutarhajätteen oikeasta käsittelystä. Sitä ei esi merkiksi saa kipata luontoon.

Suomen luontoon kuulumattomien haitallisten kasvien leviäminen on estettävä, koska ne voivat syrjäyttää luontaisia lajeja tai muuttaa elinympäristöä muille lajeille sopimattomaksi.

Taimistoviljelijät muistuttavat ongelmista

Taimistoviljelijät ry:n toiminnanjohtajan **Jyri Uimosen** mukaan ohjeistukselle löytyy ymmärrystä.

Uimonen muistuttaa, että niin kauan kuin haitallisimpiakaan vieraslajeja ei ole asetettu myynti- ja markkinointikieltoon, niitä saa myydä. Kauppa käy, kunnes asiakkaat eivät enää osta ongelmia aiheuttavia kasveja.

”Haitallisten vieraslajien kysyntä on jo vähentynyt. Esimerkiksi kurtturuusua ei juuri osteta.”

Erityisesti pohjoisen Suomen taimitarhoilla ihmetellään joidenkin kasvien päätymistä ongelmakasvien listoille koko maassa, vaikka pohjoisessa niiden lisääminen saatika luontoon karkaaminen on erittäin vaikeaa.

Sama ongelma koskee kieltolistoja, jotka kattavat koko EU:n, Uimonen sanoo. Eteläisessä Euroopassa haitallinen kasvi ei välttämättä ole sitä Suomessa eikä kykene täällä karkaamaan luontoon.

Kuluttajan tiedot kasveista heikkoja

Taloudellisia tappioita haitallisten kasvien tarjonnan hiipuminen aiheuttaa silloin, jos tarhalla on keskitytty kyseisen kasvin lisäämiseen. ”Pitkässä juoksussa kasvit korvautuvat toisilla”, Uimonen sanoo.

Siihen taimistoilla ei osattu varautua, miten keskustelu ja ohjeet haitallisista vieraslajeista vaikuttavat harmittomien kasvien kysyntään.

”Ihmisten kasvituntemus on keskimäärin heikko. Heille jää mieleen, että joku ruusu on haitallinen ja jättävät kaikki ruusut ostamatt.”

MAIJA ALA-SIURUA

mmm.fi>asiaryhmät>luonnonvarat, luonnon monimuotoisuus, ympäristö>haitalliset vieraslajit >vieraslajiasioiden neuvottelukunta >neuvottelukunnan esityksiä ja kannanottoja.
Ohje taimimyymälöille vieraskasvilajien taimien myynnistä: Käsittele puutarhajäte oikein – estä vieraslajien leviäminen.
mmmfi>julkaisut>esitteet> Puutarhan vieraslajit

Amerikkalaisten pöytiin lisää sikaa

WEST LAFAYETTE, YHDYSVALLAT
Yhdysvaltain hallituksen uuden raportin sianlihan tuotanto kasvaa Yhdysvalloissa ensi vuonna.

Syitä on useita: yhä harvempi sika kuolee PED-viruksen aiheuttamaan ripuliin, pahnueiden koko kasvaa, teuraspainot nousevat ja tuotantoa laajennetaan.

Kesällä säilyi hengissä odotettua suurempi määrä porsaita. Se lisää lihan tarjontaa vuoden lopulla ja talvella, Purdue-yliopiston maatalousekonomisti **Chris Hurt** kertoo.

PED-virus ei ole vielä hallinnassa, mutta tautitapauksia ja sikakuolemia voidaan vähentää.

Tartuntatavat tiedossa entistä paremmin

Viruksen tartuntatavat tunnetaan aiempaa paremmin, ja taudin hoitoon on hyväksytty kaksi rokotetta.

Tuotannon laajentamiseen kannustavat lihasikojen hyvä hinta ja rehun halpeneminen syksyn huippusadon ansiosta. Samat syyt houkuttavat kasvattamaan siat aiempaa painavammiksi.

Maissin ja soijan viljelijöitä kiinnostaa, kuinka paljon sianlihantuotanto ja sen mukana rehun kysyntä kasvaa.

Hurt arvioi, että sianlihan tuotanto kasvaa kuluvana satovuotena noin kaksi prosenttia. Kalenterivuoden 2015 kasvuksi hän ennustaa lähes neljä prosenttia.

”Sikakanta kasvaa hitaasti. Todella enemmän sikoja markkinoilla vasta keväällä 2015. Viljatilalliset voivat kuitenkin luottaa siihen, että rehunkäyttö kasvaa myös ensi satovuotena 2015–2016.”

MIKE WILSON